

На основу члана 41а став 3. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС, 44/14 и 30/18-др. закон),

Влада доноси

УРЕДБУ

О ПРОГЛАШЕЊУ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „КАЊОН ВУЧЈАНСКЕ РЕКЕ”

Члан 1.

Кањон Вучјанске реке, на југу Србије у оквиру западног дела Јужноморавског Поморавља, на усечен у северну падину планине Кукавице на контакту планинске падине и суподине Лесковачког поља, ставља се под заштиту и проглашава заштићеним подручјем под именом „Кањон Вучјанске реке”, као природно добро покрајинског/регионалног, односно великог значаја и сврстава се у II категорију заштите, као Споменик природе (у даљем тексту: Споменик природе „Кањон Вучјанске реке”).

Члан 2.

Споменик природе „Кањон Вучјанске реке”, ставља се под заштиту како би се: очувао Кањон Вучјанске реке са стрмим падинама и са већим бројем брзака, слапова и водопада, са изузетно разноврсним геоморфолошким и геолошким обележјима; очувала флористичка и фаунистичка обележја: 52 дрвенасте и жбунасте врсте (од којих је 10 у категорији ретких, ендемичних, реликтних и угрожених: брекиња – *Sorbus torminalis*, пољски брест – *Ulmus minor*, бреза – *Betula pendula*, брдски брест – *Ulmus montana*, дивља крушка – *Pyrus pyraeaster*, дивља јабука – *Malus silvestris*, дивља трешња – *Prunus avium*, јасика – *Populus tremula*, јаребика – *Sorbus aucuparia* и бели јасен – *Fraxinus excelsior*), 161 биљни таксон, као и врсте које су значајне са економског и еколошког аспекта, због чега уживају заштиту на територији Републике Србије у складу са националном законском регулативом (биљне врсте: радићолисни шебој (*Erysimum crepidifolium*), кострика (*Ruscus aculeatus*), сремуш (*Allium ursinum*), плућњак (*Pulmonaria officinalis*) и вилина косица (*Cyclamen hederifolium* subsp. *hederifolium*)); ихтиолошка вредност коју чине: поточна пастрмка (*Salmo trutta*), поточна мрена (*Barbus balcanicus*), клен (*Squalius cephalus*) и поточна мрена (*Barbus balcanicus*); 11 врста водоземаца (10 врста водоземаца је строго заштићено: шарени даждевњак (*Salamandra salamandra*), планински мрмољак (*Ichtyosauria alpestris*), обични мрмољак (*Lissotriton vulgaris*), македонски мрмољак (*Triturus macedonicus*), жутотрби мукач (*Bombina variegata*), шумска крастача (*Bufo bufo*), зелена крастача (*Pseudepidalea viridis*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), жаба травњача (*Rana temporaria*) и грчка жаба (*Rana graeca*) и међународно значајна врста -жутотрби мукач (*Bombina variegata*) који се налази на додатку II Директиве о стаништима.) и девет врста гмизаваца (ескалапов смук (*Zamenis longissimus*), степски смук (*Dolichophis caspius*), рибарица (*Natrix tessellata*) и белоушка (*Natrix natrix*) имају статус строго заштићених врста); фауна птица са 60 врста, од којих је 53 строго заштићено (змијар (*Circaetus gallicus*), црна жуна (*Dryocopus martius*), бела рода (*Ciconia ciconia*), сиви соко (*Falco peregrinus*), сива жуна (*Picus canus*) и шумска шева (*Lullula arborea*). Куриозитет подручја је присуство даурске (*Cecropis daurica*), горске (*Ptyonoprogne rupestris*), градске (*Delichon urbica*) и сеоске ласте (*Hirundo*

rupestris); очувала културна баштина, односно утврђење Скобаљић град (Зелен град) активан у периоду од 10. до 15. века, смештен на месту настанка кањона и Простор око машинске зграде мале хидроелектране „Вучје” (саграђена 1903. године). Синергија естетике природе предела и културног наслеђа даје посебан печат овом месту.

Члан 3.

Споменик природе „Кањон Вучјанске реке”, налази се територији града Лесковца (КО Вучје).

Површина Споменика природе „Кањон Вучјанске реке” износи 49 ха 33 а 38 м², од чега је у државној својини 48 ха 94 а 70 м² (99,22%) и у приватном власништву је 38 а 68 м² (0,78%), од чега је у режиму заштите I степена 2 ха 97 а 76 м² (6,04%), II степена 30 ха 98 а 71 м² (62,81%) и у режиму заштите III степена 15 ха 36 а 91 м² (31,15%).

Опис граница и графички приказ Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, дати су у Прилогу – Опис граница и графички приказ Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, који је одштампан уз ову уредбу и чини њен саставни део.

Члан 4.

На подручју Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, утврђују се режими заштите I, II и III степена.

Режим заштите I степена, укупне површине 2 ха 97 а 76 м², односно 6,04% површине Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, 100% у државној својини, обухвата локалитет „Слапови и водопади Вучјанске реке”.

Режим заштите II степена, укупне површине 30 ха 98 а 71 м², односно 62,81% површине Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, 100% у државном власништву, обухвата локалитет „Кањонске падине”.

Режим заштите III степена, укупне површине 15 ха 36 а 91 м², односно 31,15% површине Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, од чега је 14 ха 98 а 23 м² односно 97,48% у државном власништву, а 38 а 68 м² односно 2,52% у приватном власништву са локалитетима Простор око мале хидроелектране „Вучје” и „Скобаљић град” и обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите I и II степена.

Члан 5.

На подручју Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, спроводи се проактивна заштита, где се могу вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора.

Осим забране радова и активности, које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе, на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, забрањује се и:

- 1) изградња индустријских, угоститељских, стамбених, викенд и других објеката;
- 2) промена намене површина, уколико није у складу са важећим просторним плановима вишег и нижег реда;
- 3) експлоатација минералних и неминералних сировина и отварање позајмишта земљишта и камена;
- 4) ширење постојећих насеља у правцу подручја у режиму I и II степена заштите;

5) асфалтирање и ширење некатегорисаних општинских и шумских путева, сем приступног пута до локалитета „Скобаљић град” дефинисаног планом детаљне регулације;

6) депоновање свих врста отпада, како опасног, тако и неопасног;

7) испуштање отпадних вода у земљиште и водотокове;

8) каптирање извора, захватање вода, хидрогеолошка и минеролошка истраживања и интервенције у којима се мења хидролошки режим вода;

9) изградња електрана на све облике енергије, укључујући и изградњу хидроелектрана и других хидротехничких објеката за захватање и транспорт воде за потребе изградње и рада хидроелектрана;

10) изградња складишта нафте, нафтних деривата и природног гаса;

11) уклањање крајречне вегетације;

12) сакупљање и уништавање свих строго заштићених врста, као и врста под контролом промета супротно дефинисаним одговарајућим уредбама Владе;

13) све активности дефинисане чл. 73, 74. и 79. Закона о заштити природе;

14) уношење инвазивних алохтоних врста;

15) лов;

16) одржавање масовних манифестација на локалитету „Скобаљић град”.

Радови и активности ограничавају се на:

1) изградњу објеката за презентацију заштићеног подручја (визиторски центар, инфотабле и сл.);

2) реконструкцију постојећих објеката туристичког смештаја, излетишта, културних споменика, инфраструктурне мреже и инфраструктурних објеката у складу са одрживим коришћењем природних вредности и капацитетом простора;

3) извођење радова на постојећим хидротехничким објектима;

4) уређење пешачких стаза и друге рекреативне инфраструктуре;

5) одржавање традиционалних и других манифестација.

Члан 6.

На подручју Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, на површинама на којима је утврђен режим заштите II степена спроводи се активна заштита ради очувања и унапређења природних вредности њихових природних станишта, популација, екосистема, обележја предела и објеката геонаслеђа, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса.

Осим забране радова и активности, које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе и чланом 5. ове уредбе, у режиму заштите II степена забрањује се и:

1) регулација водотока;

2) отварање нових саобраћајница и постављање електричних водова;

3) одржавање манифестација и камповање;

4) изградња виаферата и зиплајнова;

5) уношење страних врста флоре и фауне;

6) изградња рибњака;

7) сеча шуме и замена врста (супституција);

8) уклањање стабала и друге крајречне аутохтоне вегетације у зони реке;

9) паљење ватре;

10) постављање (укуцавање) табли и других обавештења на стаблима;

11) рекреативни и спортски риболов, као и лов;

12) све активности којима се угрожавају објекти геонаслеђа;

13) све активности које могу нарушити естетске и амбијенталне вредности и погоршати карактеристике примарне вредности подручја.

Радови и активности ограничавају се на:

- 1) активности којима се спречава нестанак угрожених и осетљивих врста, типова станишта и шума;
- 2) контролисани и усмерени туристички обилазак кањона у мањим групама (до 10 особа);
- 3) извођење санационих радова на постојећим хидротехничким објектима.

Члан 7.

На подручју Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, на површинама на којима је утврђен режим заштите I степена спроводи се строга заштита, којом се омогућавају процеси природне сукцесије и очување станишта и животних заједница у условима дивљине.

Осим забране радова и активности које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе и чл. 5. и 6. ове уредбе, у режиму заштите I степена забрањује се и:

- 1) сви радови и активности, осим научних истраживања и строго контролисаних активности усмерених ка очувању и унапређивању постојећег стања екосистема;
- 2) коришћење природних ресурса;
- 3) изградња објеката.

Радови и активности ограничавају се на:

- 1) научна и студијска истраживања флоре и фауне, као и на успостављање стручног мониторинга ради праћења стања природних вредности, њихове заштите, очувања и унапређења флоре и фауне;
- 2) контролисану (бројно, временски и просторно) посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе, а које нису у супротности са циљевима очувања природних вредности;
- 3) обележавање граница;
- 4) спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност министарства надлежног за послове заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство).

Члан 8.

Споменик природе „Кањон Вучјанске реке” поверава се на управљање Туристичкој организацији града Лесковца (у даљем тексту: Управљач).

У обављању законом утврђених послова управљања заштићеним подручјем, Управљач је овлашћен и дужан нарочито да: организује чуварску службу; обележи заштићено подручје и подручје заштитне зоне; донесе план управљања, годишњи програм управљања и акт о унутрашњем реду и чуварској служби; води евиденције о природним вредностима и људским активностима; обавештава кориснике заштићеног подручја о могућностима за обављање радова и активности; учествује у поступку утврђивања накнаде за ускраћивање или ограничавање права коришћења; издаје сагласности и одобрења; прати стање и води евиденције о природним вредностима, непокретностима и људским активностима; утврђује и наплаћује накнаде за коришћење заштићеног подручја.

Члан 9.

Очување, унапређење, одрживо коришћење и приказивање природних и других вредности Споменика природе „Кањон Вучјанске реке” спроводи се према плану

управљања који доноси Управљач на период од десет година (у даљем тексту: План управљања), са садржином и на начин прописан законом којим се уређује заштита природе.

План управљања садржи циљеве и приоритетне задатке очувања повољног стања заштићеног подручја, као и превентивне мере заштите од пожара у складу са законом којим се уређује заштита од пожара и прописима донетим на основу тог закона.

План управљања Управљач доноси и доставља Министарству најкасније у року од десет месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

У поступку давања сагласности на План управљања, Министарство прибавља мишљења министарстава надлежних за послове науке, просвете, туризма, просторног планирања, водопривреде, рударства, пољопривреде, шумарства и финансија.

Управљач је дужан да једном у три године анализира спровођење Плана управљања и остварене резултате и по потреби изврши његову ревизију.

До доношења Плана управљања, Управљач врши послове на основу годишњег програма управљања који је дужан да донесе и достави Министарству на сагласност у року од 60 дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Годишњи програм управљања из става 6. овог члана садржи нарочито: сажет приказ природних и других вредности заштићеног подручја, циљева заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање; детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социо-економског развоја; приказ конкретних послова на изради и доношењу управљачких докумената, првенствено Плана управљања, акта о унутрашњем реду и чуварској служби и акта о накнади за коришћење заштићеног подручја; приказ задатака на обележавању заштићеног подручја, заснивању информационог система и противпожарној заштити; приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава.

Члан 10.

Управљач је дужан да обезбеди спровођење режима заштите, односно унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са правилником о унутрашњем реду и чуварској служби који доноси уз сагласност Министарства у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

У оквиру садржине прописане Законом о заштити природе, правилником из става 1. овог члана ближе се утврђују забрањени радови и активности, као и правила и услови обављања радова и активности који су допуштени на подручју Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”.

Правилник из става 1. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 11.

Управљач је дужан да на прописан начин обележи Споменик природе „Кањон Вучјанске реке”, његове спољне границе и границе површина, односно локалитета са режимом заштите I, II и III степена најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Управљач је дужан да у сарадњи са Републичким геодетским заводом и Заводом за заштиту природе Србије, изврши идентификацију граница Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, на терену, дигиталној ортофото карти и катастарском плану, у року од 12 месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

Члан 12.

Управљач ће у року од две године од дана ступања на снагу ове уредбе изградити софтверско решење о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање Спомеником природе „Кањон Вучјанске реке”.

Члан 13.

Управљач може прогласити рибарско подручје у оквиру граница Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, на основу претходно прибављене сагласности министра надлежног за послове животне средине, у складу са законом којим се уређује заштита и одрживо коришћење рибљег фонда.

Члан 14.

Висину накнаде за коришћење Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, својим актом утврђује управљач, у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара.

Члан 15.

Управљач је дужан да у року од 12 месеци од дана ступања на снагу ове уредбе, формира Савет корисника у циљу међусобне сарадње и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја.

Члан 16.

Забране и ограничења прописане овом уредбом, не односе се на војне објекте, комплексе, инсталације и приступне путеве, који су изграђени или се планирају градити за потребе Војске Србије, као и активности које Војска Србије изводи или ће изводити за потребе одбране Републике Србије.

Члан 17.

Средства за спровођење Плана управљања Спомеником природе „Кањон Вучјанске реке”, обезбеђују се из буџета Републике Србије, од накнаде за коришћење заштићеног подручја, прихода остварених обављањем делатности Управљача и из других извора у складу са законом.

Члан 18.

Планска документа, планови, програми и основе из области рударства, енергетике, саобраћаја, шумарства, ловства, управљања рибљим фондом, водопривреде, пољопривреде и туризма и других делатности од утицаја на природу, а који се односе на коришћење природних ресурса и простора у заштићеном подручју Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, усагласиће се са Просторним планом Републике Србије, овом уредбом и Планом управљања из члана 9. ове уредбе.

Планови, програми и основе из става 1. овог члана, доносе се уз предходну сагласност министра надлежног за послове заштите животне средине.

Члан 19.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

5 Број:
У Београду, 2024. године

В Л А Д А
ПРЕДСЕДНИК